ДЕВ'ЯТНАДЦЯТЕ ЖОВТНЯ

КЛАСНА РОБОТА

ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ.

ПРАВИЛЬНЕ ВЖИВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ

НА ПОЗНАЧЕННЯ ДАТ І ЧАСУ

МЕТА УРОКУ

- НАВЧИТИСЯ ПРАВИЛЬНО ВЖИВАТИ ЧИСЛІВНИ ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ І ДАТ;
- ПОВТОРИТИ ПРАВИЛА ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ;
- ВЖИВАТИ У ВЛАСНОМУ МОВЛЕННІ РІЗНІ ВАРІАНТИ ЧИСЛІВНИКІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ І ДАТ;
- ПРАВИЛЬНО УЗГОДЖУВАТИ ЧИСЛІВНИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ДАТ ІЗ ВІДПОВІДНИМИ ВІДМІНКОВИМИ ФОРМАМИ ІМЕННИКА;
- ВИХОВУВАТИ КМІТЛИВІСТЬ, СТАРАННІСТЬ.

МОВНА РОЗМИНКА

ОДИН**А**ДЦЯТЬ

ЧОТИРН**А**ДЦЯТЬ

КІЛЬКАС**О**Т

П’ЯТИМІЛЬЙ**О**НННИЙ

ПОРЯДК**О**ВИЙ

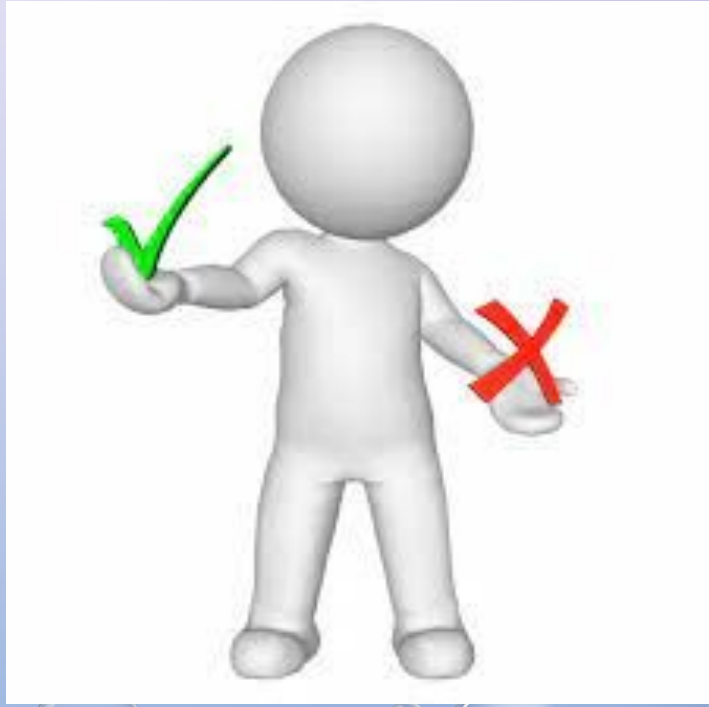

БЛІЦ-ОПИТУВАННЯ

1) ЧИСЛІВНИК ОЗНАЧАЄ…

2) НА ПИТАННЯ *СКІЛЬКИ?* ВІДПОВІДАЮТЬ…

ЧИСЛІВНИКИ І ЗМІНЮЮТЬСЯ ЗА…

3) ПОРЯДКОВІ ЗМІНЮЮТЬСЯ ЗА…

4) ЗА БУДОВОЮ ЧИСЛІВНИКИ ПОДІЛЯЮТЬСЯ НА …

5) ЗБІРНІ ЧИСЛІВНИКИ УТВОРЮЮТЬСЯ ЛИШЕ ВІД ЧИСЛІВНИКІВ….

6) У ЧИСЛІВНИКАХ НА ПОЗНАЧЕННЯ ДЕСЯТКІВ ВІДМІНЮЄТЬСЯ ЛИШЕ…

7) У ЧИСЛІВНИКАХ НА ПОЗНАЧЕННЯ СОТЕНЬ ВІДМІНЮЮТЬСЯ…

Числівник

Означає → *кількість предметів або їх порядок при лічбі*

Відповідає на питання → *СКІЛЬКИ? КОТРИЙ?*

Поділяються за значенням на:

- *КІЛЬКІСНІ (СКІЛЬКИ?)*
- *ПОРЯДКОВІ (КОТРИЙ?)*

за будовою на:

- *ПРОСТІ*
- *СКЛАДНІ*
- *СКЛАДЕНІ*

Змінюється → *за відмінками (кількісні), за числами, родами й відмінками (порядкові).*

У реченні виступає → *підметом, присудком, означенням, додатком, обставиною*

ВИБІРКОВО-РОЗПОДІЛЬНА РОБОТА

ВИПИСАТИ ЧИСЛІВНИКИ, РОЗПОДІЛИВШИ ЇХ ЗА ТРЬОМА КОЛОНКАМИ: А) ПРОСТІ ЧИСЛІВНИКИ; Б) СКЛАДНІ; В) СКЛАДЕНІ.

- 1) ОДИН УСЮ РОБОТУ РОБИТЬ, ДРУГИЙ ГОСПОДАРЯ МОЛОКОМ ПОЇТЬ, ТРЕТІЙ ХАТУ СТЕРЕЖЕ.
- 2) У ДВОХ МАТЕРІВ ПО П’ЯТЬ СИНІВ, І ВСІМ ОДНЕ ІМ’Я.
- 3) ДВАНАДЦЯТЬ БРАТІВ ОДИН ЗА ОДНИМ ХОДЯТЬ, ОДИН ОДНОГО НЕ ОБХОДЯТЬ.
- 4) ВИХОДИЛО ДВАНАДЦЯТЬ МОЛОДЦІВ, ВИПУСКАЛО П’ЯТДЕСЯТ ДВА СОКОЛИ ТА ТРИСТА ШІСТДЕСЯТ П’ЯТЬ ЛЕБЕДІВ.
- 5) СТО ОДИН БРАТ — УСІ В ОДИН РЯД ЗВ’ЯЗАНІ СТОЯТЬ.
- 6) У ТРИДЦЯТИ ДВОХ ВОЇНІВ ОДИН КОМАНДИР (НАР. ТВОРЧІСТЬ).

ВПРАВА 1

- ***ЗАВДАННЯ***: ВИПРАВТЕ ПОМИЛКИ.

ДВАДЦЯТЬМА ЧОТИРЬОМА, ШЕСТИДЕСЯТИ СЕМИ, (НА) СОРОКАХ П'ЯТИ, ВОСЬМИДЕСЯТЬОМ ДЕВ'ЯТЬОМ, ДВАДЦЯТИ ДВУМ, ДВОХСТА П'ЯТДЕСЯТИ ШЕСТИ, СТОМА СОРОКАМИ, ЧОТИРЬОМСТАМ СЕМИДЕСЯТИ ДВОМ, ВІСІМСОТ П'ЯТДЕСЯТИ ТРЬОХ, П'ЯТИСТА СЕМИ, П’ЯТЬОХСТАХ СІМОХ.

Запам'ятаймо!

Складні порядкові числівники, що закінчуються на ***-сотий, -тисячний, -мільйонний*** тощо, пишуться разом.

463 Запишіть слова, зашифровані в схемі. Поясніть правопис.

мільярдний

тисячний **двох трьох п'яти** сотий

мільйонний

поверховий

складовий **дво три** барвний

кутник

Це цікаво!

Число **чотири** живе в багатьох складних словах, зокрема математичних термінах **чотирикутник, чотиригранник**. А його латинський відповідник живе у **квартирі**, у сусідньому **кварталі**, грає у **квартеті**, п'є воду з **кварти** і не любить **квадратів**.

ПОЯСНЮВАЛЬНЕ ПИСЬМО

ЗАПИСАТИ ТА ПОЯСНИТИ УТВОРЕННЯ ТА ПРАВОПИС СКЛАДНИХ ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ.

- 200,
- 500,
- 125000,
- 90000,
- 275000000.

ПЕРЕВІР СЕБЕ!

- ДВОХСОТИЙ,
- П’ЯТИСОТИЙ,
- СТОДВАДЦЯТИП’ЯТИТИСЯЧНИЙ,
- ДЕВ’ЯНОСТОТИСЯЧНИЙ,
- ДВОХСОТСІМДЕСЯТИП‘ЯТИМІЛЬЯРДНИЙ.

30 букв

Дихлордифенілтрихлорметилметан” (назва хімікату, що використовується для боротьби зі шкідниками). Це слово містить 30 букв!

Цікаво, що за даними Книги рекордів України, найдовше слово української мови містить 31 літеру – “рентгеноелектрокардіографічного”.

УВАГА!

СЛІД РОЗРІЗНЯТИ ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ І ПРИКМЕТНИКИ ІЗ ЧИСЛОВИМ ЗНАЧЕННЯМ. ЯКЩО СЛОВО СКЛАДАЄТЬСЯ З ДВОХ ЧИСЛІВНИКІВ, ТО ЦЕ СКЛАДНИЙ ЧИСЛІВНИК (ШЕСТИСОТИЙ, ДВОХТИСЯЧНИЙ, СТОМІЛЬЙОННИЙ), ЯКЩО — З ЧИСЛІВНИКА ТА ІМЕННИКА, ТО ЦЕ СКЛАДНЕ СЛОВО ІЗ ЧИСЛОВИМ ЗНАЧЕННЯМ (ТРЬОХЕЛЕМЕНТНИЙ, СТОВІДСОТКОВИЙ, ЧОТИРИКУТНИК, ДВОХКІЛОГРАМОВИЙ).

РОЗПОДІЛЬНИЙ ДИКТАНТ

РОЗПОДІЛИТИ СЛОВА У ДВІ КОЛОНКИ: ЧИСЛІВНИКИ І ПРИКМЕТНИКИ З ЧИСЛОВИМ ЗНАЧЕННЯМ.

П’ЯТНАДЦЯТИЙ, П’ЯТИПОВЕРХОВИЙ, ДВОХСОТИЙ, П’ЯТИТИСЯЧНИЙ, ВОСЬМИРІЧНИЙ, ТРИЗНАЧНЕ, ВОСЬМИДЕСЯТИЙ, СЕМИДЕННИЙ, ДВОСКЛАДНЕ, ЧОТИРИМІСЯЧНИЙ, ТРИЗУБИЙ, ШЕСТИМІЛЬЙОННИЙ.

УТВОРИТИ СКЛАДНІ СЛОВА, ЧАСТИНОЮ ЯКИХ Є ЧИСЛІВНИК. ПОЯСНИТИ ЇХ ПРАВОПИС.

20 ДНІВ, 90 КІЛОГРАМІВ, 30 ДІБ, 200 КВАРТИР, 40 ХВИЛИН, 70 МІЛЬЯРДІВ, 80 ТОНН, 500 КІЛОМЕТРІВ, 50 РОКІВ, 60 МЕТРІВ, 5 ТИСЯЧ.

ТЕСТ

ПРАВИЛЬНОЮ Є ВІДМІНКОВА ФОРМА ЧИСЛІВНИКА

А П’ЯТИСТА ДЕВ’ЯНОСТА СЕМИ

Б П’ЯТИСТАМ ДЕВ’ЯНОСТАМ СІМОМ

В П’ЯТЬМАСТАМИ ДЕВ’ЯНОСТА СЬОМА

Г П’ЯТЬОМАСТАМИ ДЕВ’ЯНОСТАМИ СІМОМА

Д П’ЯТЬОХСТАХ ДЕВ’ЯНОСТА СІМОХ

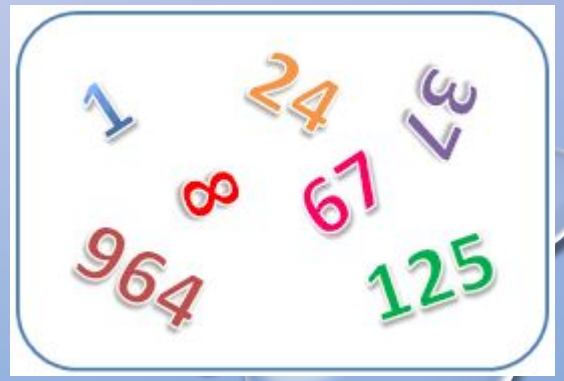

ТЕСТ

ПРАВИЛЬНОЮ Є ВІДМІНКОВА ФОРМА ЧИСЛІВНИКА

А СТА СОРОКА П’ЯТЬМА

Б СТО СОРОК П’ЯТИ

В СТАМ СОРОКАМ П’ЯТЬОМ

Г СТОМА СОРОКАМИ П’ЯТЬОМА

Д (У) СТАХ СОРОКА П’ЯТЬОХ

ДЛЯ ПОЗНАЧЕННЯ ДАТ ВЖИВАЄМО ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ З ІМЕННИКАМИ, ПРИЧОМУ ЧИСЛІВНИКИ У СЛОВОСПОЛУЧЕННЯХ ВІДМІНЮЮТЬСЯ, А ІМЕННИКИ — НАЗВИ МІСЯЦІВ — ВЖИВАЮТЬСЯ В Р.В. ОДН. (ЧОГО?):

✔️ ПЕРШОГО СІЧНЯ, ПО ПЕРШЕ СІЧНЯ, ДО ПЕРШОГО СІЧНЯ;
✔️ ДРУГЕ ЛЮТОГО, ДРУГОГО ЛЮТОГО, ДО ДРУГОГО ЛЮТОГО.

ДЛЯ ПОЗНАЧЕННЯ ЗНАМЕННИХ ДАТ ПОРЯДКОВИЙ ЧИСЛІВНИК ПИШЕТЬСЯ З ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ:

✔️ ПЕРШЕ ТРАВНЯ;
✔️ З ВОСЬМИМ БЕРЕЗНЯ (А НЕ БЕРЕЗНЯМ!)

🔶 ЯКЩО Ж ПОРЯДКОВИЙ ЧИСЛІВНИК У СКЛАДНІЙ НАЗВІ ПИШЕТЬСЯ ЦИФРОЮ, ТО НАЗВУ МІСЯЦЯ ТРЕБА ПИСАТИ З ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ:
1 ТРАВНЯ, 8 БЕРЕЗНЯ.

ЗАПИТАТИ ПРО ЧАС МОЖНА ЗА ДОПОМОГОЮ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ:

— КОТРА ГОДИНА?

— О КОТРІЙ ГОДИНІ?

БЕЗ ДЕСЯТИ СІМ НЕПРАВИЛЬНО!

В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ГОДИНИ ЗАВЖДИ ВКАЗУЄМО ПОРЯДКОВИМ ЧИСЛІВНИКОМ, ЯКИЙ ВІДПОВІДАЄ НА ПИТАННЯ КОТРА?

ПРИКЛАД:

10:00

—ДЕСЯТА ГОДИНА;

— РІВНО ДЕСЯТА ГОДИНА;

— ДЕСЯТА ГОДИНА РІВНО.

ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ

- **10:00** – ДЕСЯТА ГОДИНА.
- **10:30** – ПІВ НА ОДИНАДЦЯТУ.
- **10:15** – ДЕСЯТА ГОДИНА П’ЯТНАДЦЯТЬ ХВИЛИН, П’ЯТНАДЦЯТЬ ХВИЛИН **НА** ОДИНАДЦЯТУ, П’ЯТНАДЦЯТЬ ХВИЛИН **ПО** ДЕСЯТІЙ, ЧВЕРТЬ **НА** ОДИНАДЦЯТУ, ЧВЕРТЬ **ПО** ДЕСЯТІЙ.
- **10:45** – **ЗА** П’ЯТНАДЦЯТЬ ОДИНАДЦЯТА, **ЗА** ЧВЕРТЬ ОДИНАДЦЯТА, ЧВЕРТЬ **ДО** ОДИНАДЦЯТОЇ.

порядковим числівникам
котра?

години

хвилини

кількісним числівникам
скільки?

РІВНО

15 хвилин — чверть години, тому можливими є варіанти: ***чверть по десятій; чверть на одинадцяту.***

— п'ятнадцять хвилин на одинадцяту
— п'ятнадцять хвилин по десятій.

ЗА

чверть

ПО

чверть

ДО

НА

10:45
— за п'ятнадцять хвилин одинадцята;
— за чверть одинадцята;
— чверть до одинадцятої.

ПІВ НА

30 хвилин — пів години, тому можливим є варіант:
— десята година тридцять хвилин;
— пів на одинадцяту.

котра?

скільки?

В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ХВИЛИНИ ВКАЗУЄМО КІЛЬКІСНИМ ЧИСЛІВНИКОМ, ЯКИЙ ВІДПОВІДАЄ НА ПИТАННЯ СКІЛЬКИ?

ПРИКЛАД:

12:40

—ДВАНАДЦЯТА ГОДИНА СОРОК ХВИЛИН.

16.15

четверта (шістнадцята) година п'ятнадцять хвилин

п'ятнадцять хвилин по четвертій (шістнадцятій)

п'ятнадцять хвилин на п’яту (сімнадцяту)

чверть по четвертій (шістнадцятій)

чверть на п’яту (сімнадцяту)

ПРИЙМЕННИКИ

НА, ПО

ПРИЙМЕННИКИ

ДО, ЗА

20.45

двадцята година сорок п’ять хвилин

п'ятнадцять хвилин до дев’ятої (двадцять першої)

чверть до дев’ятої (двадцять першої)

за п'ятнадцять хвилин дев’ята (двадцять перша)

за чверть дев’ята (двадцять перша)

ІМЕННИКИ ГОДИНА І ХВИЛИНА ЧАСТО ВИПУСКАЮТЬСЯ :

— ДЕСЯТА (ГОДИНА) П'ЯТНАДЦЯТЬ (ХВИЛИН).

УКАЖІТЬ ЧАС.

10:40, 18:20.

10:15 (ЧВЕРТЬ ГОДИНИ)

—П'ЯТНАДЦЯТЬ ХВИЛИН НА ОДИНАДЦЯТУ;

—П'ЯТНАДЦЯТЬ ХВИЛИН ПО ДЕСЯТІЙ.

— ЧВЕТЬ ПО ДЕСЯТІЙ;

—ЧВЕРТЬ НА ОДИНАДЦЯТУ.

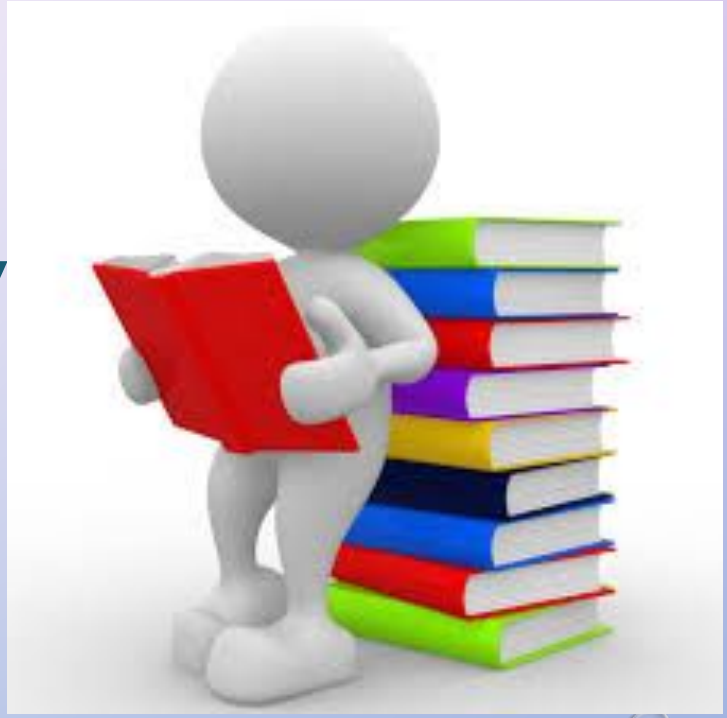

10:30 ХВИЛИН — ПІВ ГОДИНИ, ТОМУ МОЖЛИВИМ Є ВАРІАНТ:

—ДЕСЯТА ГОДИНА ТРИДЦЯТЬ ХВИЛИН;

— ПІВ НА ОДИНАДЦЯТУ.

10:45

— ЗА П'ЯТНАДЦЯТЬ ХВИЛИН ОДИНАДЦЯТА;

—ЗА ЧВЕТРЬ ОДИНАДЦЯТА;

—ЧВЕРТЬ ДО ОДИНАДЦЯТОЇ.

«ВПРАВНИЙ ГОДИННИКАР»

ЩОБ СКАЗАТИ, О КОТРІЙ ГОДИНІ ВІДБУДЕТЬСЯ ЯКАСЬ ПОДІЯ (ТОЧНИЙ ЧАС), ВИКОРИСТОВУЄМО ЗВОРОТ:

О/ОБ + ПОРЯДКОВИЙ ЧИСЛІВНИК ЖІН. РОДУ М.В.:

ПРИКЛАД:

О 12.00 — О ДВАНАДЦЯТІЙ ГОДИНІ;

О 17.00 — О П’ЯТІЙ ГОДИНІ; О СІМНАДЦЯТІЙ ГОДИНІ;

ОБ 11.00 — ОБ ОДИНАДЦЯТІЙ ГОДИНІ.

ЗВЕРНИ УВАГУ!

У РОЗМОВІ МОЖНА НАЗИВАТИ ТОЧНИЙ ЧАС І ПРИБЛИЗНИЙ.

ТОЧНИЙ ЧАС ВКАЗУЮТЬ У РОЗКЛАДІ ВІДПРАВЛЕННЯ ПОЇЗДІВ, ЛІТАКІВ, ВИХОДУ РАДІО- І ТЕЛЕПЕРЕДАЧ, ПОЧАТКУ КОНЦЕРТІВ, ВИСТАВ, СПОРТИВНИХ ЗАХОДІВ ТОЩО. ВКАЗІВКА НА ТОЧНИЙ ЧАС ХАРАКТЕРНА ДЛЯ НАУКОВОГО ТА ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛІВ МОВЛЕННЯ.

НАПРИКЛАД,

ЧАС ПРИБУТТЯ ПОЇЗДА - ТРИНАДЦЯТА ГОДИНА СОРОК ХВИЛИН.

У РОЗМОВНОМУ МОВЛЕННІ ЧАС ПОДІЇ, ЯК ПРАВИЛО, ВКАЗУЮТЬ НЕ ТОЧНО, А ПРИБЛИЗНО.

ПОПРАЦЮЙТЕ В ПАРАХ!

ВИЗНАЧТЕ ТА ЗАПИШІТЬ МОЖЛИВІ ВАРІАНТИ ЧАСУ НА ГОДИННИКАХ.

В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ ВЖИВАЄМО ЧИСЛІВНИКИ ВІД 1 ДО 24.

ЗВЕРНИ УВАГУ!

ІНОДІ МОЖНА УТОЧНЮВАТИ ЧАС ЧАСТИНОЮ ДОБИ:

РАНОК	З 04.00 ДО 8.00
ДЕНЬ	З 09.00 ДО 17.00
ПОЛУДЕНЬ	12.00
ВЕЧІР	З 18.00 ДО 23.00
ПІВНІЧ	24.00
НІЧ	З 01.00 ДО 03.00

ВПРАВА 3

- ***ЗАВДАННЯ***: ВИПРАВТЕ ПОМИЛКИ (ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ).

ТРИ ГОДИНИ П’ЯТЬ ХВИЛИН, БЕЗ П’ЯТНАДЦЯТИ ШІСТЬ, ВІСІМ ГОДИН ТРИДЦЯТЬ ХВИЛИН, П'ЯТЬ ХВИЛИН ПІСЛЯ ДВОХ, ДВАДЦЯТЬ ХВИЛИН СЬОМОЇ, РІВНО ШІСТНАДЦЯТЬ, БЕЗ ДВАДЦЯТИ ДЕСЯТА, ДЕСЯТЬ ХВИЛИН ШОСТОЇ, П’ЯТНАДЦЯТЬ ХВИЛИН ПІСЛЯ ЧОТИРЬОХ.

«Я – РЕДАКТОР!»

РОЗПОЧНЕМО В ШІСТЬ ГОДИН

ЗУСТРІНЕМОСЯ ПІВ СЬОМОЇ

ПЕРЕГЛЯНУ БЕЗ ДЕСЯТИ ШІСТЬ

ПІДІЙШЛИ ДЕСЯТЬ СЬОМОЇ

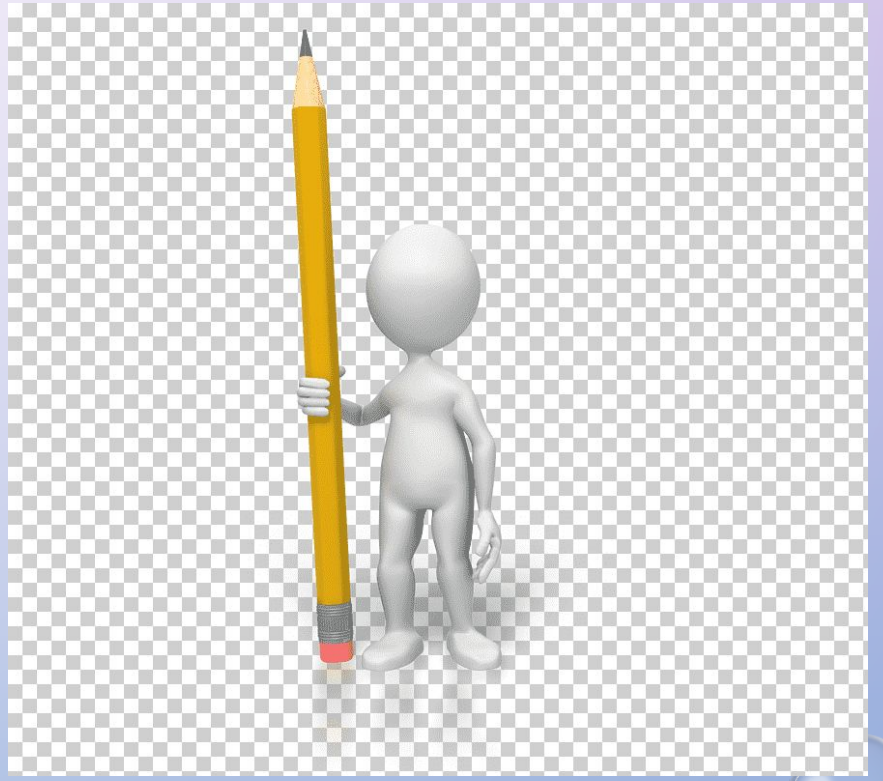

ПЕРЕВІР СЕБЕ!

РОЗПОЧНЕМО О ШОСТІЙ ГОДИНІ

ЗУСТРІНЕМОСЯ ПІВ НА СЬОМУ

ПЕРЕГЛЯНУ ЗА ДЕСЯТЬ (ХВИЛИН) СЬОМА

ПІДІЙШЛИ ДЕСЯТЬ (ХВИЛИН) НА СЬОМУ

ТЕСТ

1. ПОРУШЕНО ГРАМАТИЧНУ НОРМУ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ В РЯДКУ

А ПІВ НА ДВАНАДЦЯТУ

Б ТРЕТЯ ГОДИНА ДЕСЯТЬ ХВИЛИН

В ДВАДЦЯТЬ ХВИЛИН СЬОМОЇ

Г ДВАДЦЯТЬ НА ДЕСЯТУ

2. ГРАМАТИЧНО ПРАВИЛЬНА ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ: «КОТРА ГОДИНА?» -

А ДВАНАДЦЯТЬ

Б ДЕСЯТЬ ХВИЛИН ШОСТОЇ

В БЕЗ ДВАДЦЯТИ ДЕСЯТЬ

Г ДЕСЯТЬ ХВИЛИН ПО ШОСТІЙ

3. ПОРУШЕНО ГРАМАТИЧНУ НОРМУ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ В РЯДКУ

А ДЕСЯТЬ ХВИЛИН НА ТРЕТЮ

Б ТРИ ГОДИНИ ДЕСЯТЬ ХВИЛИН

В ДВАДЦЯТЬ ПО ЧЕТВЕРТІЙ

Г ПІВ НА ШОСТУ

4. ГРАМАТИЧНО ПРАВИЛЬНА ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ: «КОТРА ГОДИНА?» -

А ЧОТИРИ ГОДИНИ

Б ЗА ДЕСЯТЬ ВОСЬМА

В БЕЗ П’ЯТИ ТРИ

Г П’ЯТЬ ХВИЛИН ВОСЬМА

РЕФЛЕКСІЯ

- Я ЗАПАМ’ЯТАВ…
- Я ЗРОЗУМІВ…
- Я НЕ ЗНАВ, А ТЕПЕР ЗНАЮ…
- МЕНІ ЩЕ ТРЕБА ПОВТОРИТИ…

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. ПОВТОРИТИ ПРАВИЛА (ПАРАГРАФ 8-9).

2. СКЛАСТИ РОЗПОВІДЬ ПРО СВІЙ РОЗПОРЯДОК ДНЯ, УЖИВАЮЧИ ЧИСЛІВНИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ.